

Шпеко Анна Андріївна*здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри дошкільної та початкової освіти**Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Чернігів, Україна*E-mail: annashpeko16@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1533-5992>

Шляхи дистанційної підготовки майбутнього вчителя початкових класів до соціально-емоційного розвитку учнів

У статті розкрито специфіку підготовки майбутніх учителів початкових класів до забезпечення соціально-емоційного розвитку учнів, що зумовлено зростанням ролі цифрового освітнього середовища та потребою підтримки емоційного добробуту здобувачів освіти. Мета дослідження полягає у визначенні ефективних шляхів підготовки студентів під час онлайн-навчання до організації соціально-емоційного навчання. Методи дослідження включають аналіз і синтез, узагальнення та систематизацію наукових джерел, а також педагогічне спостереження за особливостями реалізації СЕН у цифровому середовищі. У змісті роботи систематизовано наведені науковцями способи підготовки студентів до соціально-емоційного навчання та описано досвід формування готовності до його впровадження майбутніми вчителями початкових класів Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Окреслено практичні, самостійні роботи, творчий проект до вибіркової дисципліни «Соціально-емоційне навчання молодших школярів у цифровому середовищі». Продемонстровано використання цифрових інструментів викладачем і студентами для розвитку навичок співпраці та конструктивної комунікації. У результатах дослідження схарактеризовано умови підготовки, що сприяють ефективному формуванню готовності до СЕН у контексті дистанційного навчання. До них належить якісність і доступність електронних освітніх ресурсів, професійний супровід, розвинена культура онлайн-комунікації, підтримка, практики рефлексії й аналітики емоційного стану, інтерактивні й практико-орієнтовані методи навчання, різноформатна онлайн-робота, наявність внутрішньої мотивації. Доведено, що комплексне їх дотримання сприяє формуванню здатності педагога забезпечувати цілісний соціально-емоційний розвиток учнів молодшого шкільного віку з використанням цифрових технологій. Отримані результати можуть стати в пригоді викладачам ЗВО для оновлення освітніх програм і методик підготовки майбутніх учителів.

Ключові слова: майбутній учитель початкових класів, дистанційна освіта, соціально-емоційне навчання, цифрові інструменти.

Вступ. Щодня у світі з'являються новітні підходи до організації освітнього процесу, розробляються інноваційні засоби формування компетентного покоління, що зумовлює зміщення акцентів у напрямках розвитку відповідно до світових викликів. Нових сенсів набуває формування навичок, які є необхідними для побудови діалогів і полілогів з однолітками та іншими поколіннями відповідно до етичних засад; надання підтримки оточенню через інтерпретацію їхнього стану та потреб; піклування про ментальне здоров'я з усвідомленням самоцінності, налагодження дружби та толерантного ставлення одне до одного.

У ЗВО, де готують студентів до викладання в початкових класах, значна увага приділяється вивченню предметів, що передбачають підготовку до проведення навчальних дисциплін та позаурочної діяльності молодших школярів згідно з національним законодавством, зокрема державним стандартом початкової освіти, типовими освітніми програмами, а також світовими тенденціями в освітній системі. Відповідно, одним із напрямів, який не може залишатися поза увагою фахівців початкової освіти, є соціально-емоційне навчання (далі – СЕН). Під цим поняттям розуміють інтегративний елемент освітнього процесу, що включає знання і широкий спектр неакадемічних навичок, ціннісно-поведінкових орієнтацій, які забезпечують ефективність учнів на уроці й поза ним, підтримують цілісний розвиток особистості на всіх етапах (Бондаренко, 2025: 164).

Сучасні розвідки вітчизняних науковців зосереджуються на широкому спектрі проблем, що стосуються соціально-емоційного навчання і розглядаються крізь призму інноваційних підходів та практичних напрацювань. У роботах Н. Басюк (2024), Г. Бондаренко, Н. Руденко, Н. Семеній (2025), В. Гринько (2025) представлено досвід інтеграції соціально-емоційних елементів у зміст фахової підготовки студентів спеціальності АЗ з переконанням важливості СЕН для академічної успішності й добробуту молодших школярів. Т. Водолазською (2024) описано ефективні форми реалізації СЕН та його інтеграцію у систему неперервної освіти. А. Кожевниковою (2025) зацентовано на важливості розвитку соціально-емоційної культури, І. Пініч (2024) – на формуванні соціально-емоційної й етичної компетентностей, О. Рассказовою та В. Григоренко (2025) – на збереженні емоційної стійкості майбутнього педагога, оскільки це є прикладом для учнівства, а отже, впливає на результативність формування їхніх соціально-емоційних навичок.

Аналіз сучасного стану проблеми виявляє невирішені аспекти, як-от нестачу науково обґрунтованих досліджень щодо підготовки студентів до соціально-емоційного навчання з використанням цифрових інструментів. Зважаючи на те, що багато студентів в Україні нині навчаються дистанційно, постає питання, як підготувати майбутнього вчителя початкових класів у таких умовах до соціально-емоційного розвитку учнів.

Мета та завдання дослідження. Мета полягає у репрезентації способів підготовки майбутнього вчителя початкових класів під час дистанційної освіти до соціально-емоційного розвитку учнів. У процесі дослідження передбачено виконання таких завдань: проаналізувати сучасні наукові праці щодо виявлення способів ознайомлення майбутніх фахівців початкової освіти із соціально-емоційним навчанням і формуванням їхніх навичок; представити зміст ознайомлення студентів із СЕН у цифровому середовищі в межах вибіркової дисципліни; виявити умови, що сприяють ефективному формуванню готовності до СЕН у контексті дистанційної підготовки майбутніх учителів.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення поставленої мети застосовано методи аналізу, синтезу, узагальнення і систематизації наукової літератури з метою окреслення сучасного стану дослідження проблеми дистанційної підготовки до соціально-емоційного розвитку молодших школярів в університетському освітньому процесі. Окрім них, здійснено спостереження за освітнім процесом у ЗВО, що дозволило окреслити способи побудови цифрового освітнього простору, показати приклади взаємодії у виші та продемонструвати корисні види діяльності, які виникають завдяки цифровим технологіям.

Результати дослідження. Педагоги ЗВО зазначають ефективні напрями роботи у формуванні соціально-емоційних навичок студентства та їхньої підготовки до реалізації ідей СЕН у ЗЗСО. До них належать:

- опрацювання коротких відео на платформі Youtube з особливостями впровадження СЕН в освітньому процесі вчителями-практиками, створення портфоліо з дібраними та авторськими вправами для розвитку соціально-емоційних навичок (Бондаренко, 2025: 166);

- ознайомлення з поняттям та історією СЕН, аналіз і підготовка доповідей про міжнародні й державні програми, зокрема освітньо-профілактичні й превентивні, їхня адаптація до української освітньої моделі, конструювання уроків «Я досліджую світ» з використанням форм, методів, вправ, ігор на розвиток соціально-емоційних навичок, практикування вправ та практик СЕН під час різноформатної взаємодії, перегляду мультфільмів, розробки переліку запитань до них, пригодницьких історій, інсценізацій за змістом, творчих робіт (Басюк, 2024: 11–13);

- концептуальне впровадження СЕН у регулятивні документи; розроблення та реалізація курсів і програм у партнерстві з міжнародними інституціями; модернізація педагогічної практики із включенням соціально-емоційного компонента; пошук участі здобувачів у професійних освітніх спільнотах; системне підсилення профмайстерності викладачів та їхнє залучення до інноваційних освітніх процесів; активізація міжнародної співпраці та формування спільнот дослідників (Гринько, 2025: 54);

- проведення системи відповідних вправ і діяльностей, спрямованих на розвиток соціальних та емоційних навичок, зокрема імітаційних вправ, проєктів, психологічних мінітренінгів з емоційного інтелекту, медитації та релаксації, активної співпраці всієї групи, складання плану особистого та професійного розвитку (Панченко, 2023: 93–94);

- наявність спільного комунікаційного онлайн-каналу, уміле поєднання лекційного і практичного матеріалу, використання прикладів із власного досвіду, візуалізація інформаційного повідомлення (ментальні мапи, інфографіки, презентації, демонстрації та сторітелінг), застосування методів вирішення спільних завдань, мозкового штурму, обміну ідеями, дискусій, спільної роботи, імітації реальних професійних ситуацій, рольових ігор, створення сталих або ротаційних груп у проєктній роботі й презентації результатів, ознайомлення із науковими здобутками, використання ігрових освітніх платформ (Пініч, 2024: 32–33).

На факультеті дошкільної, початкової освіти і мистецтв (далі – ФДПОіМ) Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка викладачі розробляють дисципліни вільного вибору, які відображають різні аспекти СЕН та сприяють розвитку соціально-емоційних навичок студентів, як-от: «Емоційний інтелект педагога» (доц. Н. Притулик), де студенти пізнають себе та опановують прийоми ненасильницького спілкування, формують стійкість до профвігорування, самомотивацію; «Арт-терапія» (доц. Д. Огієнко), де серед представлених тем, реалізація яких сприяє саморегуляції майбутніх освітян, є «Арт-терапевтичні техніки і практики у формуванні емоційного інтелекту»; «Тренінг розвитку емоційного інтелекту» (проф. Т. Скорик), на якій здобувачі освіти формують емоційно-етичну професійну компетентність, вчать підтримувати ненасильницьке розвиваюче соціально-педагогічне середовище; «Основи надпрофесійних навичок» (доц. Н. Нікітіна), що полягає у навчанні студентів самопрезентувати себе, працювати в команді та бути лідером.

Важливо зазначити, що ознайомлення здобувачів вищої освіти денної і заочної форм ФДПОіМ з активностями СЕН та сприяння їхньому розвитку соціально-емоційних навичок відбувається також у процесі проведення експерименту під час вивчення нормативних дисциплін «Методика навчання математичної освітньої галузі», «Педагогічна інноватика в початковій школі» з 2022 року.

Щодо першого зазначеного обов'язкового компонента ОПП, то це відображається у демонстрації завдань (задач, шифрувальників з емоджі чи утворенням тематичних слів) і дидактичного матеріалу для учнів із соціально-емоційним підтекстом, зокрема авторських розробок; у доборі цифрових технологій для організації різноформатної взаємодії на уроках, під час позаурочної діяльності та гурткової роботи з математики; у показі створення математичних вправ, що підсилюють інтерес, і нестандартному поясненні їх дітям (напр., порівнянь – через історію про крокодилів чи пташенят, рівнянь – через розслідування детектива); у наголошенні на важливості емоційних і рефлексивних хвилин із зазначенням їх на віртуальних дошках чи в презентаціях. Обов'язковою частиною занять є динамічні і заспокійливі павзи, вправи на краще пізнання одне одного, зокрема на спільній віртуальній дошці Padlet.

Другий нормативний компонент «Педагогічна інноватика в початковій школі» зазнав змін у навчальній програмі шляхом доповнення змісту такими пунктами плану, як «Соціально-емоційне навчання молодших школярів» до теми «Інноваційна діяльність в умовах реформування початкової освіти» та «Розвиток соціально-емоційних навичок у цифровому середовищі» у межах теми «Упровадження елементів дистанційного навчання в початковій школі». До того ж студенти мають змогу практикувати власні соціально-емоційні навички, оскільки кожної пари проводяться мінівправи для цього з використанням цифрових інструментів, зокрема штучного інтелекту.

Попри зазначене вище, донедавна не було таких дисциплін, де б повноцінно готували до формування соціально-емоційних навичок молодших школярів з урахуванням очного і дистанційного здобуття освіти та залученням до цього процесу надбання сучасного суспільства – цифрових технологій. Урахувавши це, розроблено дисципліну вільного вибору у співавторстві С. Стрілець та А. Шпеко для студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) освітніх рівнів галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності АЗ «Початкова освіта» «Соціально-емоційне навчання молодших школярів у цифровому середовищі» задля формування готовності майбутніх учителів початкових класів до реалізації СЕН у ЗЗСО з використанням цифрових засобів. Її включено до переліку на 2025–2026 н. р. та вибрано до вивчення 38 студентами 3-го й 4-го курсів очної форми здобуття вищої освіти (по 19 відповідно).

Протягом осені 2025 року студенти 32-ої групи денної форми навчання ознайомлювалися з лекційним і практичним забезпеченням вибіркової дисципліни «Соціально-емоційне навчання молодших школярів у цифровому середовищі» під час онлайн-занять. До кожної теми створено конспекти та мультимедійні презентації, які передбачають павзи відпочинку, інтерактивні ігри для соціальної обізнаності, хвилинки емоцій і практики самоусвідомлення. А одним із засобів навчання слугує укладений нами навчальний посібник «Сучасні ресурси в роботі педагога».

Зважаючи на умови воєнного стану, здобувачі вищої освіти Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, більшість з яких проживає у прифронтовій області – Чернігівщині, нерідко стикаються з відключенням світла, тривалими повітряними тривогами під час занять, що унеможливорює систематичну синхронну онлайн-взаємодію. У такий спосіб на електронній освітній платформі Moodle їм надано структуроване навчально-методичне забезпечення дисциплін для асинхронної роботи та систематичний зворотний зв'язок у месенджерах.

Згідно зі змістом вибіркового компонента «Соціально-емоційне навчання молодших школярів у цифровому середовищі» студенти:

- ознайомлюються з передумовами виникнення та сутністю соціально-емоційного навчання, а саме: дізнаються більше про історію CASEL, міжнародні програми та поняття СЕН, його значення для вітчизняної школи, вчать відчувати зв'язок між історією, сучасністю й цифровими технологіями;

- добирають цифрові платформи та використовують інструменти для організації СЕН у початковій школі, формують вміння аналізувати тенденції освіти;
  - опановують інструменти мотивації до навчання та соціально-емоційного розвитку молодших школярів, засвоюють сучасні методи мотивації, навчаються створювати цікаве й ефективне освітнє середовище, розвивають вміння бути в ресурсі та налагоджувати психоемоційний стан учнів;
  - використовують штучний інтелект для майбутньої професійної діяльності, вчать безпечно і творчо застосовувати ШІ в освітньому процесі, формують вміння писати промпти з метою створення медіавмісту для розвитку соціально-емоційних навичок учнів початкової школи;
  - усвідомлюють важливість інноваційної діяльності вчителя початкових класів, прищеплюють до неї інтерес, формують вміння створювати власний освітній контент з урахуванням соціально-емоційного підходу.
- Відповідно до структури навчальної дисципліни (табл. 1) висвітлюємо досвід і розкриємо зміст підготовки та проведення практичних занять, в основі яких знання, здобуті на лекціях і в процесі неформальної освіти. Зазначимо, що синхронна взаємодія в межах дисципліни відбувалася на платформі «Zoom».

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни «Соціально-емоційне навчання молодших школярів у цифровому середовищі»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Разом	зокрема		
лекц.		практ.	с. р.	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та практичні інструменти соціально-емоційного навчання				
Тема 1. Передумови виникнення та сутність соціально-емоційного навчання	17	4	2	11
Тема 2. Сучасні ресурси у роботі вчителя початкових класів	19	2	4	13
Тема 3. Інструменти мотивації до навчання та соціально-емоційного розвитку молодших школярів	18	2	4	12
Разом за змістовим модулем 1	54	8	10	36
Змістовий модуль 2. Передові інноваційні підходи до соціально-емоційного навчання в початковій школі				
Тема 4. Використання штучного інтелекту для формування соціально-емоційних навичок	20	4	4	12
Тема 5. Інноваційна діяльність учителя початкових класів: створення та добір освітнього контенту з урахуванням соціально-емоційного підходу	16	2	2	12
Разом за змістовим модулем 2	36	6	6	24
Усього годин	90	14	16	60

На першому занятті майбутні вчителі виконували творче завдання в групах «5 суперсил СЕН», яке полягало у представленні однієї з 5 навичок (дізнавалися з назви віртуальної кімнати) у форматі коміксів, мемів, короткої сценки у TikTok-стилі, але без зазначення її назви іншим групам. Загалом навички були впізнані, проте виникли розбіжності щодо розпізнання побудови стосунків і соціальної обізнаності. Як підсумок обговорено важливість формування «суперсил» в українських школах.

У межах заняття проведено вибрані студентами активності за програмою СЕН «Зерна»; переглянуто кілька конспектів уроків за програмою «СЕН» із аналізом того, що можна провести під час онлайн-навчання; проаналізовано кейс з описом ситуацій у класі із зазначенням соціально-емоційних навичок, які допомогли б їх вирішити; застосовано метод «Зміни позицію» до питання «Чи здатні цифрові технології навчати емпатії?» завдяки діаграмам на сайті «Mentimeter».

Під час підготовки до практичного заняття студенти заздалегідь виконували самостійні завдання. До першої теми створювали презентацію про людину з України або зарубіжжя, яка дотична до СЕН і справляє на них найбільше враження. Серед зданих робіт зазначали як про сучасних дослідників О. Елькіна, Д. Гоулмана, так і класиків М. Монтесорі, В. Сухомлинського, які, на їхню думку, дотримувалися ідей, що певним чином суголосні з доведеним пізніше СЕН. Також у парі добирали одну програму СЕН, пілотування якої б хотіли бачити в Україні, проте наразі вона є лише за кордоном, та подали інформацію у вигляді інфографіки. Такими вважають «Second Step», «RULER», «PATHS».

Згідно зі змістом другої та третьої практичної передбачено виконання таких завдань: виділення ключових тенденцій у поглядах А. Шляйхера на сучасну освіту з поясненням важливості для української

школи, наведенням прикладів із використанням цифрових ресурсів задля її реалізації; добір трьох цифрових платформ і представлення таблиці з їхніми можливостями, перевагами й обмеженнями; створення у групах невеликої книги, що буде корисною до читання учнями початкових класів та формуватиме соціально-емоційні навички (рис. 1); перегляд вмісту чинних підручників у парах і відсортування того, що найкраще сприяє соціально-емоційному розвитку, внесення пропозицій щодо інтерпретації завдань, щоб вони підходили для СЕН; заповнення власної сторінки та долучення до написання коментарів, використання графічних елементів, фотографій на сторінках однокласників у спільно створеному електронному альбомі групи на платформі «Canva».

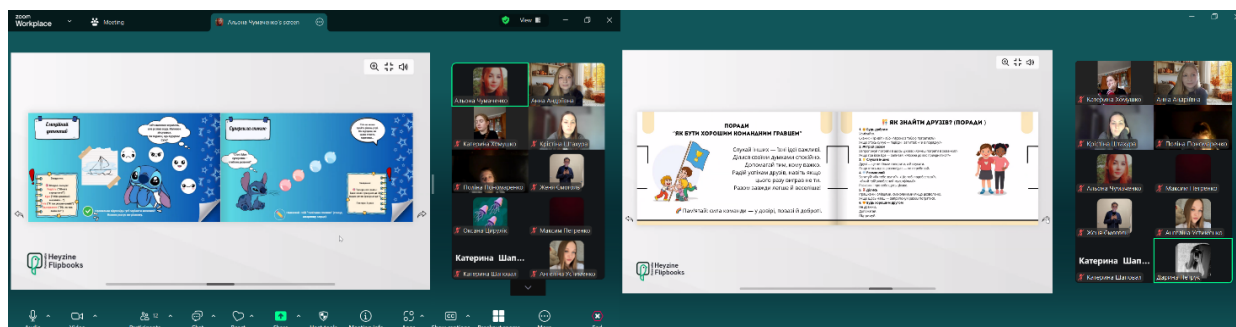

Рис. 1. Створення інтерактивної книги на Heyzone Flipbooks для розвитку соціально-емоційних навичок учнів

Самостійна робота до двох практичних включала опрацювання матеріалів (наукові видання, освітянські сайти, подкасти, офіційні сторінки вчителів) з поглядами освітян щодо сучасної освіти, зокрема реформи НУШ, та їхній виклад у вигляді ментальної мапи думок з виділенням корисного для себе; створення інтерактивних онлайн-завдань чи ігор до трьох різних уроків, але для учнів одного вікового періоду, онлайн-вікторини для соціально-емоційного розвитку; розробку на дошці «Gynzy» сторінок з криголамом та рефлексією; створення за допомогою інструментів графічного дизайну розмальовки для визначення емоційного стану.

Під час створення інтерактивних ігор студенти віддають перевагу «LearningApps.org», «Wordwall», ШІ-помічнику «Claude», онлайн-вікторин – платформі «Kahoot». Для криголамів вибирають персонажів Disney, емоджі, монстрів, а серед героїв розмальовок трапляються трендові іграшки, погодні явища, їжа.

Другою та третьою практичними передбачено розгляд теми «Інструменти мотивації до навчання та соціально-емоційного розвитку молодших школярів». Відповідно до третьої практичної здобувачі СВО «бакалавр» наводять приклади зовнішньої та внутрішньої мотивації учнів, беруть участь у дискусії «Що більше мотивує учнів – похвала чи цікаві завдання?», називають приклади активностей, які посилюють кожен вид мотивації; добирають медіаресурс і складають фрагмент уроку, де він вдало інтегрується з передбаченням того, як діти відреагують, що зможуть відчути або зрозуміти; об'єднуються у три групи (учні, батьки, учитель), аби представити позицію і навести аргументи кожної зі сторін «педагогічного трикутника» щодо відповіді на питання «Святкове оформлення класу: користь чи шкода?».

Думки студентів розділилися щодо вибору між похвалою і цікавими завданнями як способів мотивації учнів початкових класів. Для представлення фрагменту уроку переважно добирали відеоматеріали. Студенти однакові в тому, що клас слід прикрашати до свята і що до цього процесу мають долучатися всі члени «педагогічного трикутника».

Самостійно опрацьовані завдання полягали в пошуку 2 сторінок проактивних освітян у соцмережах (одна вітчизняна, інша – зарубіжна), що надихають майбутніх учителів, та представленні їх із використанням мотиваційних прийомів задля переконання однокласників підписатися. Третьюкурсники здебільшого представляли, як молоде покоління вчительства (Ю. Довгопол, К. Левицька, Д. Палаш, G. Waterboer, K. Dang), так і тих, хто має значний досвід педагогічної роботи у різних освітніх напрямках (Л. Литвиненко, Tr. Boffone, A. Tessier, M. Rossi). А також добір 5 медіаресурсів, що сприяють мотивації та СЕН, із коротким описом. Серед зазначених студентами 32-ої групи освітні платформи «ClassDojo» і «МійКлас», YouTube-канали з піснями, дихальними вправами, сайт з рухливим відеоконтентом «GoNoodle», короткометражки «SparkShorts» від «Pixar», мультфільм «Думками навиворіт» (2 частини), аудіокнижки, онлайн-платформа «Google Arts та Culture» та інше.

Досягнення мети четвертої практичної стало можливим завдяки аналізу освітнього середовища студентами на прикладі запропонованих для перегляду реальних фото і відео, визначення, чи підтримує

воно СЕН, добору дизайнів, які їм до вподоби, або візуалізації кабінету мрії із зазначенням завдань, які можна виконати, оформивши так класну кімнату; розробленню 2 ігор з елементами гейміфікації на 5–7 хв уроку під час парної взаємодії; проговоренню алгоритму командної роботи учнів над проєктом, називанню цифрових інструментів, які їм доцільно використовувати для роботи над проєктом; здійсненню пошуку методів саморегуляції для школярів з їх презентацією.

Самостійно студенти розробляли для свого майбутнього кабінету елементи наочності (емоційні картки, дні тижня, розклад, погода); добирали або генерували фони для онлайн-уроків; створювали анімовані сторінки для практики усвідомленості, надаючи перевагу тваринам і неживій природі.

П'ята і шоста практичні присвячені використанню ШІ в освітньому процесі, зокрема для формування соціально-емоційних навичок. У процесі п'ятої практичної студенти на спільній віртуальній дошці у вигляді mind-map прогнозували «Школу майбутнього»: які процеси там автоматизовані ШІ, а що залишилося у зоні відповідальності вчителя; за допомогою інструментів графічного дизайну оформлювали кодекс етичного використання нейромереж у школі; у мінігрупах створювали пісню за допомогою ШІ, що сприяє розвитку однієї з 5 навичок СЕН за версією CASEL; у групах за допомогою ChatGPT розробляли комікси: один за мотивом будь-якого відомого літературного твору, інший – авторський – для розвитку життєво необхідних навичок.

У процесі проведення шостої практичної створювали трендову ляльку – себе і людини, з творчістю, життєвим шляхом, досягненнями якої бажано ознайомити молодших школярів; генерували та презентували стикери (в основі яких власні фото), що передають різні емоції та за потреби містять написи, які можна було б прикріпляти до учнівських робіт як онлайн, так і офлайн; у трійках аналізували ситуації із зазначенням того, як можна використати ШІ, аби досягти очікуваних результатів.

За отриманим зворотним зв'язком від студентів можна зазначити, що їм сподобалося генерувати різнотиповий контент у форматі онлайн-взаємодії. У процесі порівняння створеного вмісту формувалося бачення ШІ-асистентів під іншим кутом, кожен вибрав для себе ті, які, на їхню думку, якісніше створюють матеріали.

Перше завдання для самостійно опрацювання полягало в генеруванні літературного твору у жанрі, вибраному на власний розсуд, і оформленні його у форматі мультимедійної презентації з використанням різних типів медіа (відео, зображення, звукові ефекти, музика), також згенерованих за допомогою ШІ. Здобувачі бакалаврського рівня освіти представили казки в PowerPoint, Canva, Heyzine Flipbooks, Gamma, Claude.

Друге завдання передбачало створення з редагуванням інтерактивних ігор із використанням ШІ в Canva, Claude та Gemini: по одній грі для розвитку академічних навичок, і по одній – для соціально-емоційного розвитку. За першим напрямом студенти створили такі ігри, як «Частини мови», «Числові детективи», «Математичне сафарі»; за другим – «Тепле коло–випадкове питання–комплімент», «Ми команда», «Світ емоцій», «Магія добрих слів», «Коло підтримки» і т.д.

Остання практична розроблена задля заохочення студентів провадити інноваційну діяльність у майбутній професії. Перше її завдання – дебати «Сучасний учитель – інноватор чи традиціоналіст?», за яких сформовані дві групи, що наводять можливі варіанти аргументів «за» та «проти» (одна виступає від імені інноваційності, інша – традиціоналізму). Зрештою, здобувачі освіти наголосили на тому, що сучасна освіта неможлива без учителів-інноваторів, якими вони прагнуть бути в майбутньому. Другим завданням передбачено аналіз мультимедійних презентацій, конспектів уроків, представлених педагогами. Встановлено, що у багатьох відсутнє врахування соціально-емоційного підходу, а оформлення потребує доопрацювань. Тому продемонстровано наживо, як створювати такі презентації, щоб це викликало інтерес учнів і враховувало роботу над формуванням затребуваних навичок. Фінішом став пошук серед навчально-методичного забезпечення на сайті «Знайшов» прикладів завдань чи вправ, де поєднано навчальний зміст і розвиток емоційної культури молодших школярів.

Самостійна ж підготовка полягала у створенні шаблону та самої гри за допомогою інструментів віртуальної дошки чи інших сайтів з адаптацією для учнів 1–4 класів (напр., ускладнення завдання відповідно до програмних вимог, зміна дисципліни), тобто з подібними та змінними елементами. Це важливе вміння, оскільки заготовка шаблонів пришвидшує роботу над створенням матеріалів для адаптації освітнього вмісту відповідно до вікових особливостей та індивідуальних потреб учнів. Окрім цього, необхідністю було створення фрагменту уроку з інтеграцією СЕН у традиційний предмет НУШ.

На практичних заняттях, окрім бесід, дискусій, аналізу інформації та кейсів ситуацій, створення контенту, велику увагу приділено побудові стосунків як між здобувачами освіти, так і з викладачем, тому на кожному з них, окрім індивідуальної роботи, є співпраця в групах, парах чи трійках.

Візуалізація і зібрання всього в одному місці щодо змісту практичних занять і його важливих компонентів (релаксаційних хвилин, криголамів, QR-кодів програм і активностей, таймерів, цитат-мотиваторів і т. д.) реалізовувалася завдяки віртуальній дошці «Classroomscreen».

Власні розробки для роботи з учнями, які були створені під час практичних занять і самостійного опрацювання, студенти прикріплювали на спільній дошці «Digipad». Адже обмін досвідом є важливою складовою частиною інноваційної діяльності педагога. Ба більше, у змісті практичних надавалися посилання на розробки вчителів, що слугувало джерелом натхнення до завдань, а також посібників із практичними матеріалами.

Ті студенти, які синхронно працювали, мали змогу отримати щасливий квиток. За допомогою генератора випадкових імен або чисел визначається людина серед присутніх або ж серед тих, хто написав відповідь у спільному документі, як-от: «Який тематичний день ви мрієте провести?», «Мій ресурс», «Улюблене слово». На платформі «Wordwall» (рис. 2) треба вибрати квиток серед 17 прихованих (напр., звільнення від одного самостійного завдання; шанс вибрати пісню для того, щоб відпочити на парі; урок на дошці Gynzy від викладача; усі присутні студенти кажуть, за що вас цінують; пропозиція ідеї щодо павзи відпочинку). Його можна використовувати у відповідний момент за домовленістю з викладачем.

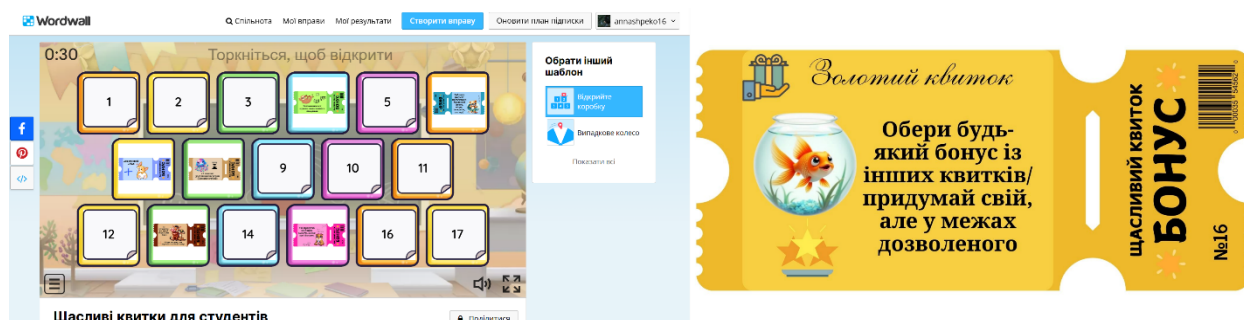

Рис. 2. Щасливі квитки для студентів на платформі «Wordwall»

Обговорення результатів. На підставі проведеного дослідження умовами, що сприяють ефективному формуванню готовності до СЕН у контексті дистанційної підготовки майбутніх учителів, вважаємо такі:

- забезпечення якісними та доступними електронними освітніми ресурсами, що включають візуально привабливі й змістовно наповнені мультимедійні презентації, інтерактивні вправи на онлайн-платформах, електронні посібники, практичні рекомендації, аудіо- та відеоматеріали щодо розкриття змісту СЕН, включаючи мультфільми, розповіді вчителів-практиків і показ оснащення освітнього середовища та взаємодії у ньому, шаблони ігор і промптів для легшого сприйняття та відтворення матеріалу, впевненості у застосуванні СЕН у майбутній професійній діяльності;

- професійний супровід, який передбачає наявність наставництва, наведення реальних прикладів педагогічних кейсів, апробованих у роботі з учнями у процесі власної діяльності чи вчителями на базі навчально-наукових лабораторій, і консультативної допомоги щодо усвідомлення СЕН, проходження курсів підвищення кваліфікації від відомих організацій, до прикладу CASEL чи EdCamp Ukraine, та створення педагогом власних;

- розвинена культура онлайн-комунікації з викладачем та між студентством і емпатична підтримка добробуту, що полягає у створенні безпечної, доброзичливої атмосфери як під час фронтальної роботи, так і у віртуальних кімнатах, дотриманні правил етичної взаємодії, регулярному зворотному зв'язку, проговорюванні афірмацій і додаванні цитат-мотиваторів на заняттях;

- застосування регулярних практик рефлексії та аналітики емоційного стану через опитування, треки настрою, цифрові щоденники емоцій, криголами, показ настрою через додавання мемів, що дають змогу студентам відстежувати власні емоційні стани та однокласників і формувати рефлексивну культуру;

- систематичне використання інтерактивних і практико-орієнтованих методів навчання, а саме проведення вправ з однокласниками з програм СЕН і власно створених, аналіз ситуацій, розробок і оснащення відповідно до врахування соціально-емоційного підходу;

- організація різноформатної онлайн-роботи завдяки інструментам одночасної роботи на спільній дошці або у документі, які підтримують можливість моделювання СЕН-орієнтованих ситуацій, створення ментальних карт, виконання групових проєктів із зазначенням ролей кожного учасника, індивідуальному або парному/груповому створенню освітніх матеріалів задля соціально-емоційного розвитку учнів, які майбутні вчителі транслюватимуть у шкільне середовище;

- прояв внутрішньої мотивації студентів до опанування СЕН, усвідомлення його значення для роботи з молодшими школярами та участі у співпраці, а також до неформальної освіти для підсилення ефективності підготовки та позитивного емоційного досвіду.

Висновки. Аналіз наукових джерел щодо способів підготовки майбутніх учителів до СЕН та узагальнення практик упровадження цифрових технологій у процес підготовки студентства до соціально-емоційного розвитку учнів засвідчують, що її ефективність залежить від цілеспрямованого поєднання цифрових інструментів, практико-орієнтованих завдань, рефлексивних методик і емоційно комфортного простору, якісних і доступних електронних освітніх ресурсів, професійного супроводу, різноформатної діяльності та співпраці, а також внутрішньої мотивації. Цифрова педагогіка у такому напрямі є дієвою, адже завдяки партнерській взаємодії в онлайн-середовищі вона прибирає межі між педагогом і здобувачем освіти. Таким чином, суб'єкти дистанційного навчання досягатимуть достатніх та високих показників готовності до впровадження СЕН.

Отже, дистанційна підготовка майбутніх учителів початкових класів відкриває нові можливості для формування їхньої готовності до соціально-емоційного розвитку молодших школярів за методично грамотної організації та перспективи для подальшого вдосконалення змісту й технологій фахової підготовки відповідно до сучасних освітніх викликів.

У подальших дослідженнях доцільно представити критерії, показники і рівні сформованості готовності майбутнього вчителя початкових класів до СЕН учнів засобами цифрових технологій.

Література

Басюк Н. Технологія соціально-емоційного навчання у розвитку емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів та вихователів групи подовженого дня. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2024. Вип. 2(30). С. 6–14. DOI: [https://doi.org/10.31499/2307-4914.2\(30\).2024.313990](https://doi.org/10.31499/2307-4914.2(30).2024.313990).

Бондаренко Г., Руденко Н. Семеній. Н. Підготовка майбутніх учителів до формування соціально-емоційних навичок учнів початкових класів. *Молодь і ринок*. 2025. № 5–6. С. 163–167. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.325931>.

Гринько В. Інтеграція соціально-емоційного навчання в систему професійної підготовки вчительства початкових класів. *Трансформація початкової освіти в епоху змін: виклики та можливості*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжн. участю, присвяченої пам'яті професора Івана Руснака (м. Чернівці, 1 травня 2025 р.). Чернівці, 2025. С. 51–54.

Панченко В. Соціально-емоційне навчання як сучасна педагогічна парадигма у вищій освіті. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 65. Т. 2. С. 91–94. DOI: <https://doi.org/10.32782/26636085/2023/65.2.19>.

Пініч І. Сучасні технології розвитку емоційного інтелекту студентства. *Вісник КНЛУ*. 2024. Т. 40. С. 22–38. DOI: <https://doi.org/10.32589/2412-9283.40.2024.309796>.

Ways of distance training of the future primary school teacher for the social and emotional development of students

Shpeko Anna

*Third (educational and scientific) Level of Higher Education Student
at the Department of Preschool and Primary Education*

T.H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium", Chernihiv, Ukraine

The article reveals the specifics of training future primary school teachers to ensure the social and emotional development of students which is due to the growing role of the digital educational environment and the need to support the emotional well-being of education seekers. The purpose of the study is to determine effective ways of preparing students during online education for the organization of social and emotional learning. Research methods include analysis and synthesis, generalization and systematization of scientific sources as well as pedagogical observation of the peculiarities of the implementation of SEL in the digital environment. The content of the work systematizes the methods of preparing students for social and emotional learning given by scientists and describes the experience of forming readiness for its implementation by future primary school teachers of the T.H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium". Practical, independent works, a creative project for the selective discipline "Social and emotional education of younger schoolchildren in the digital environment" are outlined. The use of digital tools by teachers and students to develop cooperation and constructive communication skills is demonstrated. The results of the study characterize the conditions of training that contribute to the effective formation of readiness for SEL in the context of distance learning. These include the quality and availability of electronic educational resources, professional support, developed culture of online communication and support, practices of reflection and analysis of the emotional state, interactive

and practice-oriented teaching methods, various formats of online work, presence of internal motivation. It has been proven that their comprehensive observance contributes to the formation of the teacher's ability to ensure the holistic social and emotional development of primary school students using digital technologies. The obtained results can be useful to the teachers of the HEI for updating educational programs and methods of training future teachers.

Keywords: future primary school teacher, distance education, social and emotional learning, digital tools.

References

- Basiuk, N. (2024). Tekhnolohiia sotsialno-emotsiinoho navchannia u rozvytku emotsiinoho intelektu maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv ta vykhovateliv hrupy podovzhenoho dnia [Technology of social-emotional learning in the development of emotional intelligence of future primary class teachers and educators extended day groups]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 2(30), 6–14. [https://doi.org/10.31499/2307-4914.2\(30\).2024.313990](https://doi.org/10.31499/2307-4914.2(30).2024.313990) [in Ukrainian].
- Bondarenko, H., Rudenko, N., & Semenii, N. (2025). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv do formuvannia sotsialno-emotsiinykh navychok uchniv pochatkovykh klasiv [Preparing future teachers to develop social and emotional skills of primary school students]. *Molod i rynek*, (5–6), 163–167. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.325931> [in Ukrainian].
- Hrynko, V. (2025). Intehratsiia sotsialno-emotsiinoho navchannia v systemu profesiinoi pidhotovky vchytelstva pochatkovykh klasiv [Integration of social and emotional learning into the system of professional training of primary school teachers]. In *Transformatsiia pochatkovoї osvity v epokhu zmin: vyklyky ta mozhlyvosti* (pp. 51–54). Chernivtsi [in Ukrainian].
- Panchenko, V. (2023). Sotsialno-emotsiine navchannia yak suchasna pedahohichna paradyhma u vyshchii osviti [Social and emotional learning as a modern pedagogical paradigm in higher education]. *Innovatsiina pedahohika*, 65(2), 91–94. <https://doi.org/10.32782/26636085/2023/65.2.19> [in Ukrainian].
- Pinich, I. (2024). Suchasni tekhnolohii rozvytku emotsiinoho intelektu studentstva [Modern techniques of developing students' emotional intelligence]. *Visnyk KNLU*, 40, 22–38. <https://doi.org/10.32589/2412-9283.40.2024.309796> [in Ukrainian].

Received: November 28, 2025
Accepted: December 18, 2025
Published: December 30, 2025